

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Saken gjelder: Ulovlig direkteanskaffelse

På vegne av regionale og underliggende helseforetak gjennomførte Sykehusinnkjøp HF en åpen anbudskonkurranse for inngåelse av rammeavtaler om levering av ambulansebiler. Klager anførte at innklagede hadde foretatt ulovlig direkteanskaffelser av elektriske bårsystem, og at disse ikke kunne hjemles i rammeavtalen. Klagenemnda avviste klagen som følge av at den var for sent fremsatt.

Klagenemndas avgjørelse 2. juli 2024 i sak 2023/0249

Klager: Emergency Care AS

Innklaget: Helse Stavanger HF

Klagenemndas

medlemmer: Sverre Nyhus, Hanne S. Torkelsen og Elisabeth Wiik

Bakgrunn:

- (1) På vegne av regionale og underliggende helseforetak, herunder blant annet Helse Stavanger HF (heretter *innklagede*), Helse Bergen HF og Sykehuset i Vestfold HF, kunngjorde Sykehusinnkjøp HF 10. mai 2019 en åpen anbudskonkurranse om rammeavtaler for levering av ambulansebiler. Konkurransen gjaldt ulike typer ambulansebiler, inndelt i kategori A (under 3,5 tonn med firhjulstrekk), B (over 3,5 tonn med tohjulsdraft), og C (over 3,5 tonn med firhjulsdraft). Tilbudsfristen var 1. juli 2019.
- (2) Ifølge konkurransegrunnlaget punkt 1.2, hadde helseforetakene et samlet behov på omkring 80-100 ambulanser hvert år, til en stipulert årlig kostnad på 100 millioner kroner. Rammeavtalens varighet var tre år, regnet fra signeringstidspunktet. Rammeavtalen kunne forlenges på samme vilkår med inntil tre år.
- (3) Kravspesifikasjonen var inndelt i fire kategorier. Kravene var omtalt som «*Obligatorisk*», «*Evalueringskrav*», «*Opsjon*» eller «*Kontraktskrav*». Enkelte krav bestod av en kombinasjon av disse kategoriene. Leverandørene skulle fylle ut kravspesifikasjon ved å besvare ja eller nei på om de ulike kravene var oppfylt, samt ved å fylle ut feltet «*[s]var og henvisning til utfyllende informasjon*».
- (4) I kravspesifikasjonen for rammeavtalen som det ble konkurrert om i 2019, fremgikk det i krav C-212, et minimumskrav om at det skulle tilbys bærer som opsjoner:

«Tilbyder skal kunne levere bærer m/ feste etter avtale med kunden:

- *Båren skal være komfortabel og gi god sikkerhet til pasienten*
- *Båren skal minimum oppfylle EN1865*

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

- Skal være av «selvlastertype» med individuelt opererte ben
 - Skal ha minimum 220 kg kapasitet
 - Båren skal være ergonomisk utformet og gi minimal belastning for brukeren
 - Tilbyder bes prise tilbudt løsninger på manuelle bårer i prisskjema».
- (5) Mens det i opsjonen var beskrevet bårer av typen «selvlastert», var elektriske bårer omtalt i konkurransegrunnlaget punkt 1.10. Der fremgikk følgende:

«1.10 Robust mobilt helsenett og elektriske bårer

Det gjennomføres egne nasjonale anskaffelsesprosjekter for «Robust mobilt helsenett» og «Elektriske bårer». Når det er inngått kontrakt etter disse anskaffelsene vil Kunden kunne utstede endringsordrer om at allerede leverte og ikke-leverte ambulansebiler skal tilpasses disse produktene. Kunden vil dekke eventuelle kostnader ved dette».

- (6) I rammeavtalen for ambulansebiler, var det inntatt endringsklausul i punkt 8.5 og 8.6:

«8.5 Endringer i avtaleperioden

Dersom det i avtaleperioden oppstår et behov for kunden til å foreta mindre endringer av ambulansebiler, kan leverandøren tilby slik endring til en pris avtalt mellom partene. Slike endringer kan ikke foretas dersom det vil stride mot regelverket om offentlige anskaffelser.

(...)

8.6 Nyutviklede ambulansebiler

Dersom det i avtaleperioden blir utviklet nye ambulansebiler og tilhørende utstyr, åpnes det for at leverandøren kan tilby disse til kunden i henhold til en pris avtalt mellom partene. Dette gjelder også der det kommer nye modeller av chassis.

Kunden forbeholder seg retten til å prøve ut nye ambulansebiler, samt å gjennomføre utprøving av nyutviklede ambulansebiler fra andre leverandører.

Utpøving av nye ambulansebiler medfører ingen kjøpsplikt for oppdragsgiver. Oppdragsgiver kan ikke kjøpe nyutviklede ambulansebiler dersom det vil stride mot regelverket om offentlige anskaffelser.

(..)».

- (7) Det kom inn fem tilbud i konkurransen, hvorav én leverandør ble avvist. Blant kvalifiserte leverandører som innga tilbud, var Blue Aerospace AS, VBK Nordic AS og Emergency Norway. Leverandørene tilbød, etter det opplyste, et varierende antall bårer. Emergency Norway AS tilbød tre forskjellige bårer, og Blue Aerospace AS tilbød i tillegg til manuelle bårer, en elektrisk bårelaster.
- (8) Rammeavtale for ambulansebiler i kategori B og C ble tildelt henholdsvis VBK Nordic AS og Emergency Norway AS ved tildelingsbeslutning 25. oktober 2019. De regionale

helseforetakene inngikk separate rammeavtaler med de valgte leverandørene 1. juni 2020 (heretter «Rammeavtalen for ambulansebiler 2020»). Fra dette tidspunktet kunne rammeavtalen brukes av de underliggende helseforetakene som fremgikk av konkurransegrunnlaget.

- (9) Emergency Care AS (heretter klager) fremmet 12. april 2023 påstand overfor Klagenemnda for offentlige anskaffelser om ulovlig direkte anskaffelse av elektriske bårer og elektriske bårelastere. En elektrisk bårelaster er et system som monteres i ambulanse, og som laster den elektriske båren om bord i ambulansen. En elektrisk bære er en bære som hever og senker seg selv.
- (10) Klager klaget først inn de regionale helseforetakene (Helse nord RHF, Helse Vest RHF og Helse Sør-Øst RHF). De regionale helseforetakene henviste klagen til Sykehusinnkjøp HF, som informerte om at de lokale helseforetakene selv sto for kjøp av bårer. Klager rettet derfor klagen mot Helse Bergen HF, Helse Stavanger HF og Sykehuset i Vestfold HF. Klagen mot Helse Bergen HF og Sykehuset i Vestfold er behandlet i separate klagesaker.
- (11) Innklagede har i tilsvaret av 8. mars 2024 opplyst at elektriske bårer i det alt vesentlige blir kjøpt sammen med ambulanser hvor ambulansen i det alt vesentlige blir bygget for installasjon av slike. Det fremgår samme sted at innklagede har bestilt fire ambulanser med elektriske bårelastere i perioden oktober/november 2020. Klagenemnda tolker dette slik at det i samme periode ikke er gjort direkte kjøp av kun elektriske bårer, og at klagen dermed gjelder kjøp av ambulansebiler under gjeldene rammeavtale med elektriske bårer istedenfor slike bårer som var nevnt i opsjonen i rammeavtalen, jf. avsnitt 4.
- (12) Innklagede har som dokumentasjon på kjøpet fremlagt e-postkorrespondanse angående innkjøp av bl.a. ambulanse av typen «*VW-Crafter Intensiv ambulanse*» fra Emergency Norway AS. E-postene er datert fra 12. oktober 2020 til 10. november 2020. I e-posten av 10. november 2020 fremgikk det blant annet at ambulansen var «*på vei inn i produksjon hos AMZ om en-to uker*». Ambulansen som ble omtalt, var utstyrt med elektriske bårer /- lastere (heretter omtalt som elektriske bårsystem) av typen «*Stryker Power Load / Pro elektrisk – hydraulisk bære*».
- (13) Det er ikke fremlagt bestillingsskjema e.l. for ytterligere kjøp, men vist til at faktureringsdatoen for ambulansene med de elektriske bårsystemene er henholdsvis 15. februar 2023 og 9. november 2023. Innklagede har videre opplyst at faktureringen skjedde etter levering, og ikke ved bestillingstidspunktet.
- (14) Nemndsmøte i saken ble avholdt 25. juni 2024.

Anførsler:

Klager har i det vesentlige anført:

- (15) Innklagede har kjøpt elektriske bårsystem i strid med kravspesifikasjonen i Rammeavtalen for ambulansebiler 2020. Rammeavtalen hjemlet bare kjøp av ambulanser med manuelle bårer, ikke elektriske bårsystemer, som innklagede har anskaffet. Dette utgjør ulovlige direkteanskaffelser, i strid med anskaffelsesregelverket.

Innklagede har i det vesentlige anført:

- (16) Det bestrides at innklagede har foretatt ulovlige direkteanskaffelser. Innklagede har fått levert fire ambulanser med elektriske båresystemer i perioden 3. november 2021 til 20. oktober 2023. Grunnen til at ambulansene ble bestilt med elektriske båresystem, var fordi manuelle selvlasterbårer medførte en uønsket fysisk belastning på ambulansesarbeiderne. Med elektriske båresystem ville innlasting og utlasting kunne gjøres uten at ambulansesarbeiderne behøvde å gjøre tunge løft. Som følge av gode erfaringer med elektriske båresystemer, sterkt press fra vernetjeneste, arbeidsmiljøtilsyn etc., var det lite aktuelt å benytte manuelle selvlasterbårer i nye ambulanser. De fire ambulansene ble bestilt i perioden oktober/november 2020. Leveransen ble forsinket på grunn av Ukraina-krigen, og Covid-pandemien. Faktureringsdatoen for bårene var 15. februar 2023 og 9. november 2023, men fakturaen ble utstedt etter levering.
- (17) Klagen omhandler derfor innkjøp som er foretatt for mer enn to år siden. Klagen ble først meddelt innklagede 3. november 2023. Samtlige kjøp av elektriske båresystemer er derfor utenfor toårsfristen, og ikke relevant eller gjenstand for klage.

Klagenemndas vurdering:

- (18) Saken gjelder påstand om ulovlig direkte anskaffelse. I slike saker gjelder det ikke krav om saklig klageinteresse, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser (klagenemndsforordningen) § 13a første ledd.
- (19) Det følger av klagenemndsforordningen § 13a andre ledd at en klage på ulovlig direkte anskaffelse bare «*kan fremsettes inntil to år fra kontrakt er inngått.*» Videre følger det av anskaffelsesloven § 12 (4) at «*[a]ldgangen til å ilegge gebyr bortfaller to år etter at kontrakten er inngått.*» Fristen avbrytes først når klagenemnda gir oppdragsgiveren «*en meddelelse om at det har mottatt en klage med påstand om ulovlig direkte anskaffelse.*» For rammeavtaler skjer det løpende kontraktsinngåelser for avrop og kjøp. Det er disse løpende kontraktsinngåelsene som utgjør utgangspunktet for klagefristen.
- (20) I foreliggende sak er det foretatt kjøp gjennom Rammeavtalen for ambulanserbiler 2020. Det avgjørende er dermed tidspunktet for når de ulike avropene på denne rammeavtalen ble avtalt, og tidspunktet for meddelelsen av klagen. Siden klagesaken ble meddelt innklagede den 3. november 2023, vil klagen være for sent fremsatt for avrop eller kjøp før 3. november 2021.
- (21) Innklagede har opplyst at bestillingen av ambulanserbilene med de elektriske båresystemene skjedde i oktober/november 2020. Innklagede har forsøkt å dokumentere dette med en e-postkorrespondanse fra 2020 mellom Emergency Norway AS og innklagede. Det er ikke fremlagt bestillingsbekreftelse e.l. som fastslår den eksakte datoen for når ambulansene ble bestilt. E-postkorrespondansen, som foregikk i perioden oktober/november 2020, viser kun bestilling av én ambulansebil med elektrisk båresystem. Klagenemnda legger imidlertid innklagedes opplysninger om at det ble foretatt fire bestillinger i dette tidsrommet til grunn.
- (22) Ettersom alle de aktuelle kjøpene skjedde mer enn to år før klagen ble brakt inn for nemnda, og før innklagede mottok klagen, er klagen for sent fremsatt, jf. klagenemndsforordningen § 13a. Klagenemnda bemerker at nemnda i de to relaterte klagesakene der Helse Bergen HF og Sykehuset i Vestfold er innklaget, jf. sak 2023/253

og 2023/254, har kommet til at lignende kjøp etter en konkret vurdering ikke utgjør en ulovlig direkte anskaffelse.

(23) Klagen har derfor ikke ført frem.

Konklusjon:

Klagen om at innklagede har foretatt ulovlige direkte anskaffelser avvises fra behandling i klagenemnda.

For Klagenemnda for offentlige anskaffelser,

Sverre Nyhus

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur